

DL Ano, i podle mého názoru je důležité, co používání internetu a sociálních médií vypovídá o našich sociálních vztazích, v neposlední řadě proto, že tak získáváme klíč k tomu, co se mění. V pohybu je např. otázka „soukromí“, které je nyní daleko složitější věcí, než jsme si dříve dokázali představit. Něčeho podobného jsme svědky také v případě vazby mezi soukromím a tajemstvím; tajemství přitom bylo významným tématem klasického sociologického díla Georga Simmela.²⁴ To, že neprozrazujeme informace, má podle Simmela klíčový význam při utváření sociálních interakcí; jak se vztahujeme k druhým, závisí do značné míry na tom, co o nich víme. Simmelův text ovšem vyšel v Anglii roku 1906 a vyžaduje aktualizaci nejenom se zřetelem k tomu, jakými způsoby se dnes podněcuje, blokuje a odklání proudění informací,²⁵ nýbrž také s ohledem na nové prvky ve sféře „tajností“ a jejich vliv na veřejnou doménu sociálních médií.

Ve druhé polovině 20. století se proslavily Foucaultovy myšlenky ohledně „doznání“. Foucault se domnívá, že doznání – např. přiznání zločinu – bylo v určité době klíčovým kritériem pravdy, něčím, co se vydobývá z hlubin člověka. Foucault tematizoval zcela soukromá doznání, např. zpovědi, ale i veřejná doznání, která se dostávají na titulní stránky. Náboženská zpověď byla podle Foucaulta doslova „dobrá pro duši“; cílem současných sekulárních protějšků je osobní zdraví a štěstí. V obou případech se jedinci aktivně podílejí na svém vlastním dohledu. Otázka zní, zda by Foucault považoval blogy, v nichž se lidé obnažují, nebo „důvěrnou“ facebookovou poštu za formu doznání. A musíme si klást také otázku, co je „soukromé“ a co „veřejné“. V křesťanské zpovědi, šeptané jednomu člověku, jde o pokoru. Blog je přístupný všem lidem, kteří se

24 | G. Simmel, *The sociology of secrecy and of the secret societies*, in: *American Journal of Sociology* 11 (1906), s. 441–498.

25 | G. T. Marx – G. W. Muschert, *Simmel on secrecy: a legacy and inheritance for the sociology of information*, in: Ch. Papiloud – C. Rol (vyd.), *The Possibility of Sociology*, Wiesbaden 2008.

jej rozhodnou číst, a je inzerováním vlastní osoby. Jde tu o propagaci nebo přinejmenším o publicitu.

ZB Existuje hluboký rozdíl mezi před-moderním (středověkým) chápáním doznání – jež bylo primárně a především uznáním viny za něco, co bylo tělesným nebo duševním trýznitelům předem známo (doznáním ověřovali a potvrzovali pravdu, která jim příslušela z funkce pastorálních představených) – a jeho moderním pojetím, v němž je manifestací, zvnějšněním a prosazováním „vnitřní pravdy“, autenticity „já“, základem individuality a individuálního soukromí. V praxi byl ovšem nástup dnešní společnosti doznání ambivalentní věcí. Znamenal definitivní vítězství soukromí, nejdůležitějšího moderního vynálezu, ale také počátek závratného pádu z výšin jeho slávy. Byl tedy okamžikem vítězství soukromí (jistěže pyrrhónského), jímž soukromí proniklo do veřejné sféry, zabralo ji a kolonizovalo, ovšem za cenu ztráty práva na tajemství: jeho definičního rysu, nejstřeženějšího a nejvíce ochraňovaného privilegia.

Tajemství, stejně jako ostatní kategorie osobního vlastnictví, je z definice onou součástí poznání, jejíž sdílení je ostatním upíráno, zakazováno a/nebo pečlivě kontrolováno. Tajemství takřikajíc rýsuje a vyznačuje hranice soukromí: soukromí je říší, v níž je člověk sám pánem, je to území absolutní suverenity, oblast, v níž má plnou a nedělitelnou moc rozhodovat, „kým a čím je“, a odkud se může vydávat ven se záměrem, aby byla vnímána a respektována jeho vlastní rozhodnutí. Znepokojivým obratem ve srovnání s našimi předchůdci jsme však ztratili své nitro, svou výdrž a především vůli vytrvat v obraně takovýchto práv, těchto nenahraditelných stavebních kamenů individuální autonomie.

Dnes nás netrápí ani tak možnost narušení nebo obnažení soukromí, nýbrž opak: uzavření východů. Sféra soukromí se přeměnila v místo uvěznění. Vlastník soukromého prostoru je odsouzen k tomu, aby se dusil ve své vlastní šťávě; je